

Жук А. О., Козут В. І., Салавор О. М., к.т.н., доц.

ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗВИТОК АВТОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розглянуто заходи та методи, що сприятимуть розвитку автотранспортної системи України, перелічено передумови євроінтеграції транспортної системи України

Для розвитку економіки України важливим є підвищення ролі транспорту, що забезпечує життєдіяльність населення, розвиток економіки держави, збереження обороноздатності та можливість досягнення високих зовнішньоекономічних відносин. Значна роль належить автомобільному транспорту. Економічно розвинуті країни мають значні успіхи в напрямку удосконалення традиційних і створенні нових видів транспорту, зростання швидкості перевезень, розширення географії транспорту. Починаючи з 1990 року обсяги перевезень вантажів та пасажирів на всіх видах транспорту (без трубопровідного) зменшились у 3-5 разів. Це пов'язано з глибокою економічною кризою в усіх країнах СНД та безпосередньо в Україні. Темпи скорочення внутрішніх перевезень були значно більшими. Зменшення обсягів перевезень призвело до значного скорочення доходів та відповідного занепаду інфраструктури транспортної галузі. Більшу частині інфраструктурних об'єктів транспорту необхідно визнати застарілими і такими, що не відповідають сучасним вимогам щодо виконання своїх основних функцій, вимогам екологічності транспортних засобів. Насамперед, це стосується залізничного та автомобільного транспорту. Автомобільні дороги, зокрема, не відповідають європейським стандартам щодо багатьох показників.

Питаннями дослідження стратегії та перспективи розвитку автомобільного транспорту та транспортних засобів займалися П. І. Чуваєв, А. В. Круць та інші.

Ціллю статті є пошук напрямів реструктуризації автомобільного транспорту та перспективи розвитку автомобільного транспорту України.

На даному етапі стан транспортної системи України не можна вважати задовільним. Більшу частину транспортних засобів України необхідно визнати транспортом не належної якості.

Основними завданнями розвитку автомобільного транспорту та автотранспортної системи України є:

- створення правових основ подальшого розвитку транспортних перевезень;
- поетапний перехід на принципи міжнародної транспортної і митної політики в галузі міжнародних перевезень вантажів;
- приведення основних транспортних фондів у належний технічний стан;
- введення нових технологій організації перевезень вантажів та пасажирів;
- проведення виваженої тарифно-цінової політики, яка б сприяла підвищенню конкурентоспроможності транспортних послуг в Україні;
- розвиток міжнародної співпраці в галузі перевезень.

В Україні існують необхідні стартові умови для формування сучасної системи транспортних комунікацій, що відповідала б європейським стандартам. До них насамперед відносяться:

- необхідність корінного технічного переоснащення галузі й істотних організаційних змін у всіх видах транспорту;

- достатня ресурсна база і рівень розвитку техніки і технологій;
- наявність кваліфікованого трудового потенціалу і передових науково-технічних розробок;
- вигідні природо-кліматичні характеристики території;
- наявність конкурентоздатних науково-технічних проектів, що пройшли відповідну експертизу і готові до реалізації;
- зацікавленість закордонних інвесторів у розміщенні капіталів в Україні;
- наявність затвердженої концепції створення і функціонування в Україні національної мережі міжнародних транспортних коридорів.

Крім того, є ще одна проблема, вирішення якої потрібно здійснити у найближчий період - це можливість входу до європейської транспортної системи [4]. Це потребує, перш за все, створення швидкісних автомагістралей та головних залізничних ходів, розвинутої шляхової інфраструктури, приведення рухомого складу у відповідність до екологічних умов.

Якщо брати до уваги лише географічне положення України, то обсяги транзитних перевезень мали б постійно зростати, але цього не відбувається. Можна виділити декілька проблем, які перешкоджають розширенню розмірів транзиту: не задовільний стан автомобільних доріг в Україні, недостатньо розвинена митна інфраструктура, тарифна політика, транспортні термінали. Тим не менш, транзит територіями Білорусії та країн Балтії зростає, тобто відбувається перерозподіл транзитних автотранспортних потоків не на користь України. У державі має реалізуватися єдина державна транспортна політика, координуватися дії учасників перевезення, розвиватися інфраструктура транзиту.

В Україні наявний достатньо розвинутий ринок автотранспортних послуг, які надають підприємства різних форм власності. Автотранспортні підприємства споживчої кооперації займають своє місце на ринку. Та транспортне обслуговування підприємств здійснює здебільшого залізничний і автомобільний транспорт, частину перевезень виконує також річковий, морський і повітряний транспорт. Близько 67% перевезень здійснюють автомобілі, які належать транспортним організаціям споживчої кооперації. Економічна криза останніх років негативно вплинула на розвиток усіх галузей споживчої кооперації: зменшився товарообіг підприємств торгівлі та громадського харчування, випуск продукції на промислових підприємствах. Це негативно позначилося на розвитку автомобільного транспорту.

На сьогодні в галузі існує велика кількість проблем, які потребують негайного та першочергового вирішення. Насамперед, наявність великого рівня зношеності основних засобів інфраструктурних об'єктів становить загрозу для виникнення аварійних ситуацій, а в кінцевому результаті - до нестабільного функціонування економіки та національної безпеки країни. Поганий стан інфраструктурного сектору зумовлює низьку якість інфраструктурних послуг. Низька якість транспортної інфраструктури призводить до додаткових непродуктивних витрат, які фактично гальмують ріст реального ВВП. При цьому інфраструктура як галузь економічної діяльності посідає досить важливе місце в економіці України, забезпечуючи приблизно 15 % ВВП [1].

Протягом останніх років спостерігається велике скорочення кількості транспортних засобів у споживчій кооперації. Найбільш скорочена кількість вантажних автомобілів, це призвело до зменшення вантажних перевезень. Простежується також тенденція до скорочення кількості пікапів, автобусів, спеціальних автомобілів.

В умовах роботи споживчої кооперації найбільш доцільним є використання автомобілів малої та середньої вантажопідйомності, оскільки саме вони забезпечують оптимальні розміри перевезень для невеликих торгівельних, заготівельних, промислових підприємств споживчої кооперації. Але брак таких автомобілів змушує виконувати дрібно гуртові перевезення на автомобілях завищеної вантажопідйомності. Лише третя частина припадає на автомобілі малої та середньої вантажопідйомності [3].

Дослідивши розвиток автомобільного транспорту та його значення у споживчій кооперації, слід зазначити, що:

1) автомобільний транспорт – порівняно молода галузь діяльності, яка характеризується різноманітністю послуг у перевезеннях, які вона надає підприємствам та організаціям;

2) для забезпечення виконання завдань транспортного обслуговування підприємств-замовників автомобільний транспорт споживчої кооперації має різноманітний рухомий склад, який потребує оновлення;

3) автомобільний транспорт споживчої кооперації є перспективною галуззю, яка має значні резерви для розвитку, надає послуги як підприємствам та організації споживчої кооперації, так і іншим суб'єктам підприємницької діяльності та фізичним особам щодо перевезень в Україні та за її межами.

Розвиток потенціалу автотранспортного сервісу буде сприяти захисту довгострокових інтересів України на міжнародному ринку. Основними напрямками розвитку потенціалу автотранспортних послуг України на міжнародному ринку мають бути такі:

- пріоритетні напрями в освоєнні транспортних коридорів, обсягів транзитних, місцевих та експортно-імпортних перевезень, іноземного туризму, прискорення просування транспортних засобів на прикордонних переходах;

- створення законодавчої та нормативної бази, яка регламентує умови роботи служб міжнародних автомобільних перевезень, пунктів автомобільного сервісу, їхню взаємодію з підприємствами галузей інфраструктури країни в процесі транспортного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків;

- перехід на міжнародні стандарти і правила, що застосовуються при будівництві об'єктів автомобільного сервісу, транспортних комунікацій, при виробництві транспортних засобів;

- виконання вимог щодо екологічності транспортних засобів;

- розробка нових правил надання сервісу для транспортних засобів і їхніх екіпажів за умов транспортно-експедиторського обслуговування ними вантажовласників;

- забезпечення безпечної роботи на транспорті всередині і за межами країни [2].

Реалізуючи дані напрями, можна покращити транспортні послуги в Україні.

Аналіз вищевикладеного дозволяє стверджувати, що рівень розвитку автомобільно-дорожньої інфраструктури - один із найважливіших показників його технологічного прогресу і цивілізованості. При інтеграції в європейську економіку потреба у високорозвинутій транспортній системі дедалі посилюється, вона стає базисом для ефективного входження України у європейське співтовариство та зайняття в ньому місця, яке відповідає рівню високорозвинутої держави [5]. Отже, ми бачимо, що автомобільний транспорт відіграє дуже важливу роль в господарстві, в зовнішньоекономічних зв'язках України, в зв'язках між містом і селом, між окремими районами країни. Сьогодні без транспорту неможливо уявити виробництво, розподіл, обмін та споживання матеріальних

благ та послуг населення. Автомобільний транспорт є необхідною умовою спеціалізації і комплексного розвитку регіонів, формування територіально-виробничого комплексу локального та районуотворюючого значення. Він сприяє суспільному територіальному поділу праці. Без автомобільного транспорту неможлива інтеграція України у загальносвітову економічну систему, але він потребує значного технічного оновлення. Необхідно підкреслити, що в Україні є необхідні стартові умови для формування сучасної системи автотранспортних комунікацій, яка відповідала б європейським стандартам.

В Україні автомобільний транспорт, як і інші види транспорту, потребує інноваційного розвитку. Транспортні засоби потребують технічного переоснащення та вдосконалення з метою приведення до Європейських вимог екологічності. Також необхідно виконувати вимоги до будівництва сучасних доріг та своєчасного їх відновлення у разі пошкодження, що буде впливати на тривалість експлуатації автівок. Це допоможе нашій державі стати ближчою до світової транспортної системи і вплине на її економічне становище. Розвиток автомобільного транспорту України має значення не лише для України, тому можна розраховувати на підтримку світових фінансових структур, але все ще виникають питання державного рівня. В Україні є об'єктивні передумови раціонального вирішення питань щодо якісних автомобілів та умов їх експлуатації. Справа лишається за тим, хто зможе нарешті звільнити і почати реалізовувати цей прихований потенціал.

Список літературних джерел

1. Гудима Р.Р. Проблемні аспекти розвитку транспортної інфраструктури України / Р.Р. Гудима // Проблеми і перспективи розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції та світової фінансово-економічної кризи: міжнародна науково-практична конференція, 2009 р. - Чернівці.: БДФУ, 2009. – С. 238 – 239.

2. Карпінський, Б.І. Транспортна система України в контексті європейської інтеграції / Б.І. Карпінський // Економіка України. – 1998. – № 7. – С. 17–23.

3. Кутах Ю.В. Транзитні зв'язки України та міжнародні транспортні коридори / Ю.В. Кутах // Економіст. – 2002. – № 1. – С. 50–57.

4. Мягких І.М. Роль і місце автомобільного транспорту в системі споживчої кооперації та напрями покращення транспортних послуг в Україні / Мягких І.М. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – с. 71 – 75.

5. Харсун Л.Г. Інтеграція України в Європейську транспортну систему / Л.Г.Харсун // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. – 2004. – № 72. – С. 50–52.

Жук Артем Олегович – студент автомеханічного факультету, Національний Транспортний Університет.

Козут Вікторія Ігорівна – студентка факультету бродильних, консервних виробництв та екологічного контролю, Національний Університет харчових технологій.

Салавор Оксана Мирославівна – к.т.н, доцент кафедри біохімії та екологічного контролю, Національний університет харчових технологій.